

Opplæringskontorenes rolle i fremtidens yrkesfagutdanning!

01.10.2016 Lars-Erik Becken

Oppdragsgiver og oppdragstaker

- Oppdragsgiver:
 - NHO Yrkesfag 2020
- Oppdragstaker:
 - Proba samfunnsanalyse
 - Utredningsfirma - 8 ansatte
 - Prosjekter/evaluering innenfor velferdsstaten. Temaer som:
 - » Inkluderende arbeidsliv, sykefravær, seniorpolitikk
 - » Integrering, velferdsordninger,
 - » Samhandling mellom velferdsaktører som NAV, utdanning (videregående opplæring) og bosetting (Husbanken, IMDi og kommuner)
 - Oppdragiver er som regel departementer, direktorater, ytre etater eller interesseorganisasjoner

Yrkesfagutdanningen

- Fag-/svennebrev: I de fleste tilfeller 2 år på videregående skole og 2 år i praksis i lærebedrift
 - Fylkeskommunen må godkjenne alle lærebedriftene
 - Lærebedriften kan inngå avtale om å ta imot lærling på to ulike måter:
 - Egen avtale med fylkeskommunen
 - Inngå avtale via et opplæringskontor:
 - Opplæringskontoret er formell avtalepart og inngår lærekontrakt med lærlingen
 - Lærlingen er som hovedregel knyttet til én lærebedrift
 - Læretiden (de 2 årene i praksis) reguleres gjennom krav...
 - ...til lærebedriften
 - ...til oppfølging av lærlingen
 - ...i fagbrevets læreplan (med kompetansemål)
- Fag-/svennebrevet fås etter praksiseksamen

Hva er et opplæringskontor?

- I dag rundt 340 opplæringskontor
 - Som regel non-profit-organisasjon (forening), men enkelte AS/stiftelser
 - Lærebedriften er medlem av kontoret de bruker
 - Vekst i antall kontor etter Reform 94
 - Myndighetene stimulerte fremveksten gjennom tilskudd/støtteordninger
- Finansieres i hovedsak med lærling-/basistilskuddet
 - 5.899 i 24 måneder for hver lærling med ungdomsrett (Basistilskudd I)
 - Skal dekke opplæringsåret (1 år), verdiskapningsåret er ikke kompensert
 - Annen finansiering ovenfor voksne (Basistilskudd II), små håndtverksfag og læringer med særskilt behov
- Har fått en stadig viktigere rolle i fagutdanningen
 - Representerer medlemsbedriftenes interesser
 - Mange kontor har sterk kobling til bransje og/eller ett fagbrev
 - Tar på seg / bistår i fylkeskommunale oppgaver/ansvar
- Ikke regulert nærmere i lovverk/forskrift
 - Opplæringskontor er formelt en lærebedrift

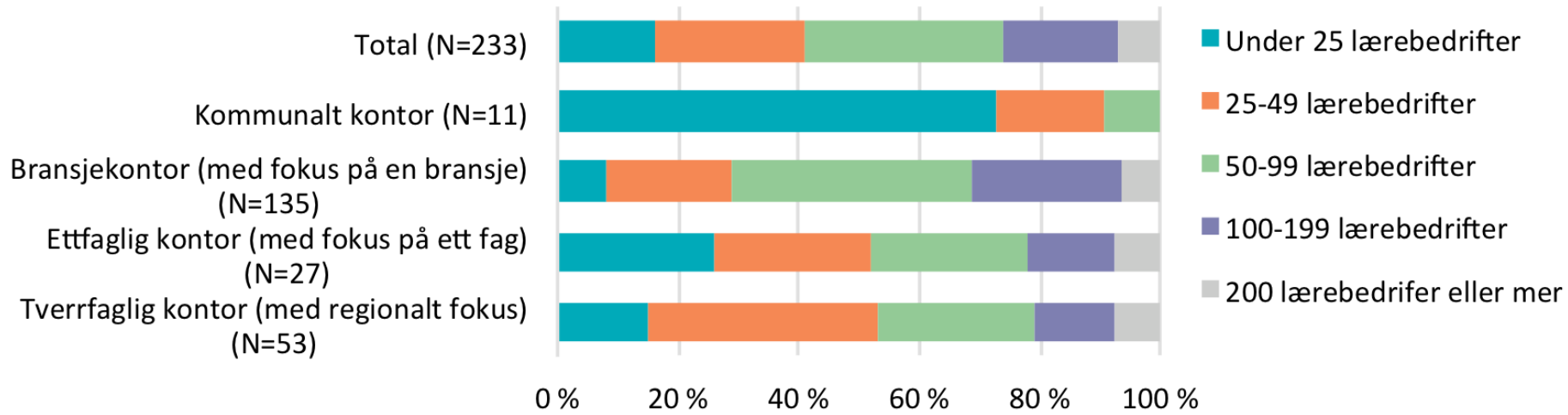
Hvorfor vurdere endringer i organisering og finansieringsmodell nå?

1. Undersøkelser har vist at sektoren står ovenfor utfordringer:
 - Høst m. fl. 2014 (NIFU-rapport) *Opplæringskontorene i fag – og yrkesopplæringen – avgjørende bindeledd eller institusjon utenfor kontroll?*
 - Riksrevisjonen har kommet med flere rapporter
2. Stortingsmelding 16 (2015–2016) *Fra utenforskap til ny sjanse - Samordnet innsats for voksnes læring*
 - Innføring av modulbasert opplæringsmodell?
 - Ny modell for å ta fagbrev (mellom ordinær lærlingmodell og praksiskandidat)
3. Innføring av vekslingsmodeller i større skala?
4. Endringer hos sentrale aktører
 - Nye ordningene/føringene hos NAV?
 - Sammenslåing av fylkeskommuner?

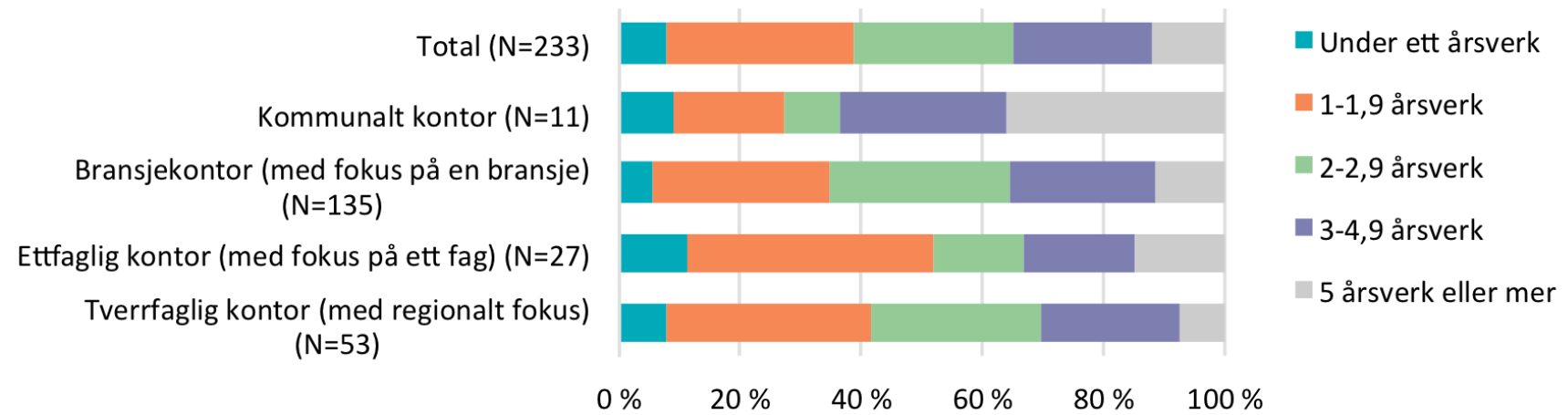
Datainnsamlingen

- Spørreundersøkelse til alle 340 opplæringskontor
 - Tema i undersøkelsen
 - kjennetegn og egenskaper ved kontoret
 - hvilke oppgaver/aktiviteter kontorene gjennomfører og omfanget av disse, samt spørsmål knyttet til økonomi
 - om kontoret er ett-/flerfaglig, geografi og faglig nedslagsfelt
 - 203 kontor svarte på hele undersøkelsen (60 prosent svarandel)
- Casestudie i tre fylker
 - I hvert fylke har vi gjennomført rundt 10 intervjuer, henholdsvis med:
 - 1 representant fra fylkeskommunen
 - 1 representant fra NAV
 - 1 representant fra en opplæringsring
 - 2-3 representanter fra virksomheter som har valgt å ikke benytte opplæringskontor
 - Med utgangspunkt i to opplæringskontorer i hvert fylke har vi intervjuet:
 - Daglig leder i hvert kontor
 - Styreleder i hvert kontor
 - 1 representant fra bransje-/fagforeninger i hvert styre
 - 1-2 representanter fra bedrifter som er medlem i kontoret

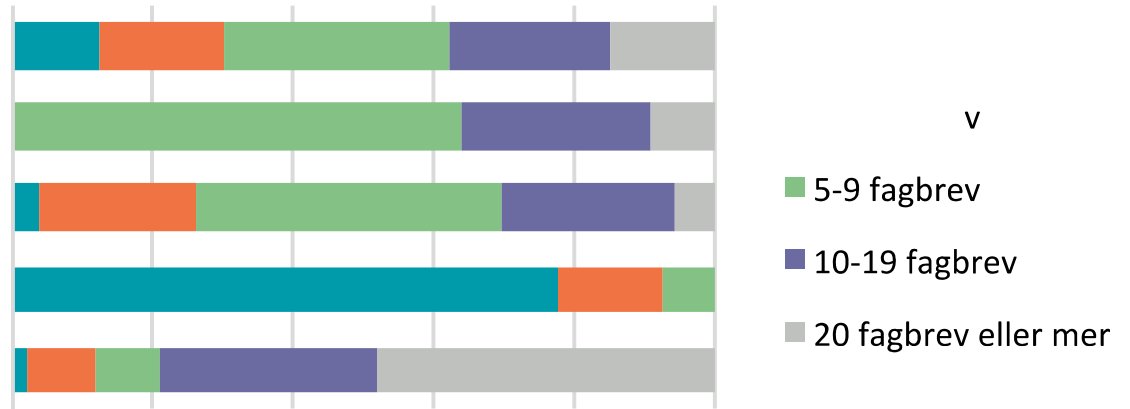
Antall medlemsbedrifter i 2015?

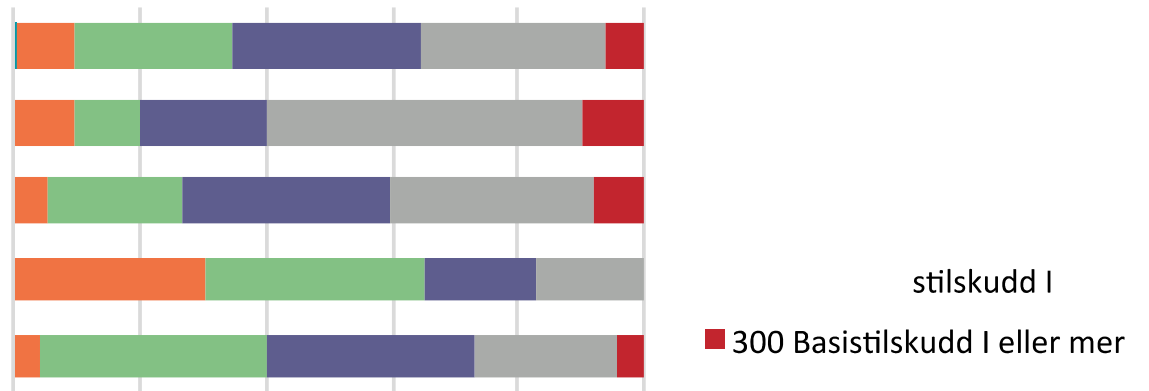
Antall årsverk på opplæringskontoret i 2015?

Antall fagbrev som kontoret retter seg mot?

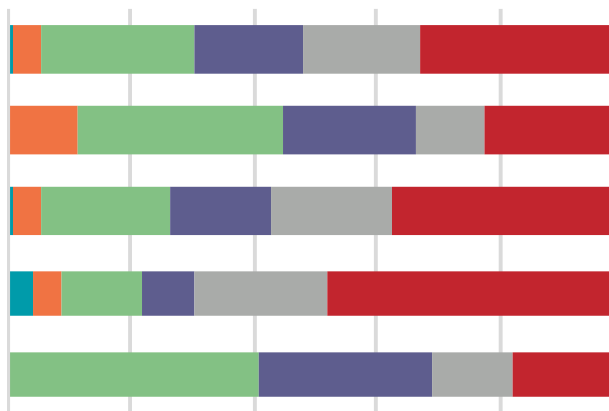

Antall basistilskudd I på kontoret i 2015?

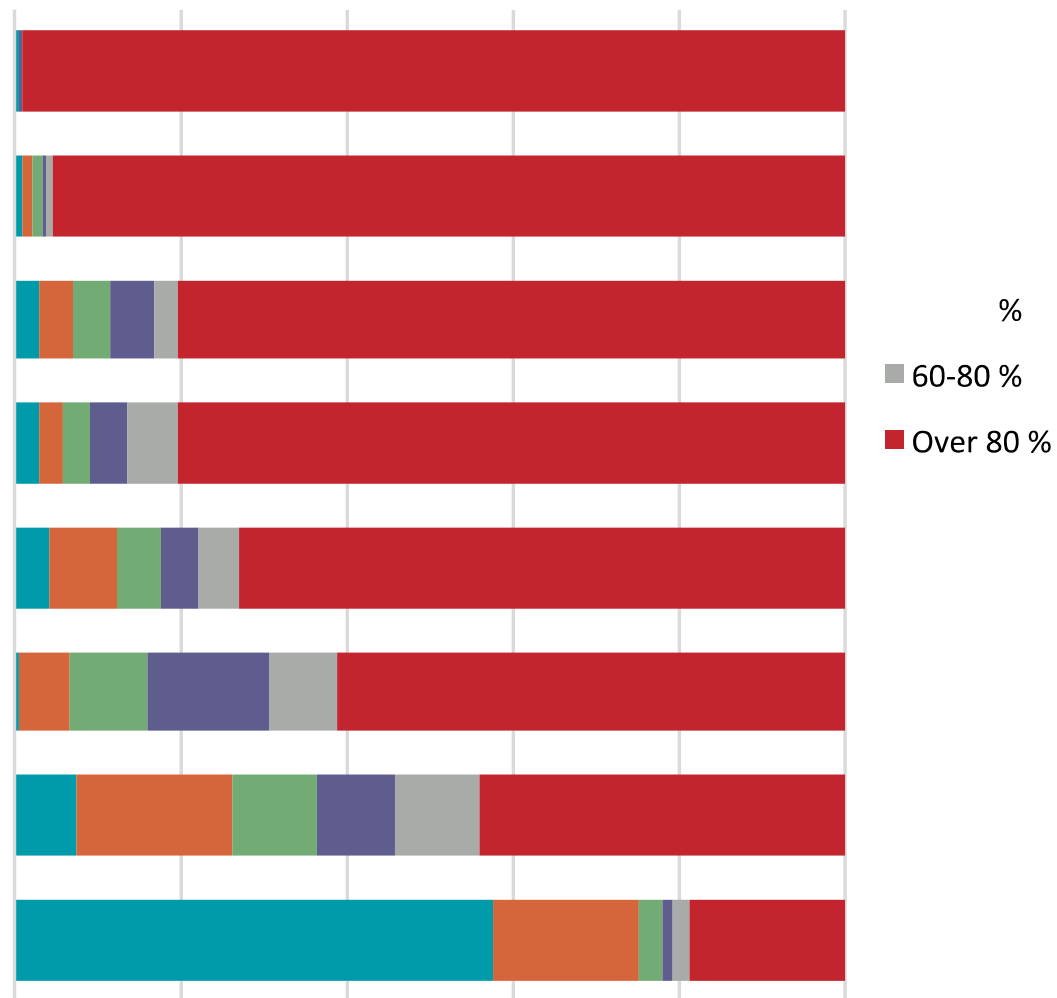
Inntekter 2015, N=185

Omtrent hvor stor andel av totalt lærlingtilskudd beholdt kontoret i 2015?

mer av tilskuddet til OK

For omtrent hvor stor andel av lærekontraktene som ble avsluttet i 2015 ble følgende oppgaver utført av ansatte ved kontoret i løpet av lærlingens kontraktperiode?

Ressursbruk på aktiviteter som i utgangspunktet ikke skal finansieres ved lærlingtilskudd, alle bedrifter sett under ett

ærlinger) 0 %

Hvorfor benytte et opplæringskontor?

1. Fungerer som en arena i et nettverk av aktører, og balanserer de ulike hensynene rettet mot sine medlemsbedrifter og det offentlige
2. Har tett kontakt med og god informasjon om sine medlemsbedrifter
3. Avlaste medlemsbedriften når det gjelder formelle krav og retningslinjer i lærlingperioden
4. Kan bistå i selve fagopplæringen
5. Kan bistå i vanskelig enkeltsaker (knyttet til enkeltlærlinger og/eller utfordringer i bedriftens kompetanse)
6. Er i en konkurransesituasjon med andre kontorer som gjør at de må tilfredsstille behovet til sine medlemsbedrifter og ta hensyn til lokal geografi og næringsforhold
7. Er som regel medlemseid. Lærebedriftene kan velge å melde seg ut eller påvirke kontoret gjennom styre/generalforsamling hvis de ikke er fornøyd.

Oppdraget vi hadde for NHO

- Se på følgende to tiltak:
 - At opplæringskontorene slutter å løse oppgaver som ligger til fylkeskommunen
 - Snu pengestrømmen for å øke kostnadsbevisstheten hos bedriftene (at lærlingtilskuddet først går til lærebedrift (bestiller-utførermodell))
 - I dag velger rundt 10-15% av lærebedriftene å inngå avtale med fylkeskommunen
 - Hva hvis alle må ha en slik løsning?
- Betydning for
 - ...fordelingen av lærlingtilskuddet?
 - ...kostnader og kvaliteten?
 - ...på konkurransesituasjonen og antall opplæringskontor?
 - ...rekruttering av lærlinger og lærebedrifter?
 - ...rekruttering av lærlinger med ekstra oppfølgingsbehov (hindre frafall)?

Rammebetingelser for opplæringskontorene

- Stor variasjon i rammebetingelser, krav og kostnader knyttet til de ulike fagbrevene. I noen fagbrev
 - kreves kostbare kurs/sertifiseringer som må kjøpes eksternt og/eller gjennomføres i fellesskap
 - kreves tilgang til kostbare maskiner og utstyr som ikke lærebedriftene har tilgang til.
 - kan all opplæring gjøres hos lærebedriften med veiledning fra bedriftens egne ansatte.
- Hensiktsmessig at kontorene drives forskjellig
- Dagens struktur av opplæringskontor og modellene de har valgt er lokalt bestemt.

Opplæringskontorenes rolle i fremtidens yrkesfagutdanning?

- Undersøkelsen skapte mye støy blant både opplæringskontor og lærebedrifter
 - Forklaring:
 - At det å snu pengestrømmen er en dårlig ide?
 - Frykt for at et søkelys på dagens noe uregulerte situasjon kan ha negative konsekvenser på sikt?
 - At den rokker ved dagens nettverk (symbiose) mellom fylkeskommune, opplæringskontor og lærebedrifter?
 - At fylkeskommunen kan få tydeliggjort et ansvar de ikke har kompetanse eller økonomi til å fylle?
- Innspill og anbefalinger
 - Avklaring av rollen til opplæringskontorene gjennom lov/forskrift
 - En finansieringsmodell som i større grad synliggjør opplæringskontorets rolle. Skille mellom...
 - opplæring av lærlinger
 - bistand i fylkeskommunale oppgaver
 - drift av kontoret

